

Ольга Кравець

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

На сучасному етапі у зв'язку з масовою комп'ютеризацією постає питання використання в навчально-освітньому процесі електронних засобів навчання. Тому необхідно з'ясувати що собою являє електронний підручник, охарактеризувати його основні завдання, функції та особливості використання і впровадження.

Досліджуючи застосування цифрових навчальних засобів у сучасній освіті Великобританії, О. Зубченко виділяє основні переваги їх використання:

- мотивація навчання (виконання захоплюючих лабораторних робіт з географії та біології, проведення практичних досліджень в галузі природничих наук, екології та конструювання, експериментування з образами в мистецтві тощо);
- організація ефективної та систематичної дослідницької діяльності;
- розвиток творчих та науково-дослідницьких здібностей учнів;
- полегшення навчання для учнів з певними вадами;
- забезпечення виховної та позакласної роботи [4, с.8].

Вдале визначення Н. Обухова дає поняттю «електронний підручник». Це програмно-методичний комплекс, призначений для допомоги учню в самостійній роботі із засвоєння навчальної дисципліни або її окремих розділів з використанням можливостей комп'ютерних технологій. Як правило, поєднує в собі якості підручника, довідника, задачника та лабораторного практикуму.

Дослідниця вважає, що можна виокремити такі основні функції електронного підручника як комп'ютерного педагогічного навчального засобу: навчально-пізнавальна, консультативна, контрольна-оцінювальна [6, с.22].

Аналогічним є термін «електронний посібник», який Н. Саржинська презентує як комплекс інформаційних, графічних, методичних і програмних засобів автоматизованого навчання з певного курсу. Інформаційне забезпечення включає гіпертекст, автоматизовану навчальну систему як набір навчальних, контрольних та інших діалогових програм, методичні вказівки для роботи з електронним посібником і для організації практичних занять з використанням комп'ютера або без нього. Очевидно, що компонентний склад електронного посібника має відповідати змісту навчально-методичного комплексу і може цілком замінити не тільки різні методичні рекомендації для вчителя (на друкованій основі), а й підручник у традиційному його розумінні [7, с.50].

Вивчаючи питання використання високотехнологічних інформаційних засобів навчання у школі Дрібниця В. виділяє такі дидактичні завдання, які має вирішувати електронний підручник:

- забезпечення особистісно зорієнтованого і диференційованого підходу в навчанні;
- втілення інтерактивного підходу;
- сприяння підвищенню пізнавальної активності учнів за рахунок різноманітної відео і аудіоінформації;
- здійснення поточного контролю знань [3, с.33].

Бугайчук А. згадує про те, що поряд із електронними версіями книжок у школах з'являються мультимедійні гаджети, за допомогою яких можна працювати з підручниками.

Міністерство освіти і науки України наголошує на тому, що електронний посібник, навіть якщо він містить мультимедійні додатки й інтерактивні завдання є вигідним для державного бюджету. Адже щороку друк підручників державі обходиться у значні суми.

Так, суми на виготовлення підручників зменшаться, але вартість одного електронного носія еквівалентна вартості 50-100 надрукованих підручників.

Отже, нині не існує однозначної думки про те, що є дієвішим у навчально-виховному процесі: паперовий чи електронний підручник. Усі переваги й недоліки використання електронних книжок наразі видно лише в теорії.

На практиці ж виходить, що протягом найближчих кількох років учні ще користуватимуться традиційними паперовими посібниками. А чи знайдуться кошти на придбання електронних гаджетів і наскільки зручно педагогам та учням буде користуватися електронними книжками, покаже час [1, с.27; 30].

Учитель зі США Майкл Соскіль закликає замислитися про правила в школі, що забороняють використання мобільних телефонів та інших гаджетів. Він вважає, що є п'ять причин, чому така заборона – це безуспішний і навіть шкідливий запобіжний засіб:

1) якщо ми готуємо наших учнів до життя після школи, то ми повинні дозволити їм використовувати ті інструменти, які в подальшому все одно стануть частиною їхнього повсякденного життя;

2) у той час, коли школи стикаються зі скороченням бюджетів, використання легкодоступних мобільних технологій цілком логічне;

3) мобільні пристрої прекрасно підходять для здобуття знань і навичок ХХІ століття;

4) школа живе подвійними стандартами;

5) ми повинні навчити дітей бути відповідальними за використання мобільних технологій [2, с.7-8].

Питання упровадження електронних підручників в Україні та за кордоном досліджували О. Мельник та В. Косик. Вони наводять інформацію про впровадження і застосування таких посібників на території США, Нідерландів та Угорщини.

Узагальнюючи, вони зазначають: розроблення нормативної бази з питань е-підручника в нашій країні можна вважати лише першим кроком до його поширеного впровадження в освітній процес, який Україна планує здійснити найближчим часом. Вивчення наукових джерел засвідчує, що єдиного стандартизованого визначення е-підручника, прийнятого у світі, досі не існує. У різних країнах це поняття розуміють по-різному, що призводить до певної плутанини.

Усі країни ставляться до використання ІКТ, у том числі е-підручників, для навчання надзвичайно обережно, проводять численні дослідження з цього питання перед тим, як упроваджувати їх на рівні країни. Більшість держав не вважає це самоціллю, а розглядає сучасні засоби навчання як допомогу для досягнення освітньої мети [5, с.7].

Отже, електронні підручники мають певні переваги у використанні. Їх активне створення і впровадження сприятиме вирішенню певних технічних питань і забезпечить інтеграцію та зацікавленість учнів. Не дивлячись на те, що в теорії все досить зрозуміло, на практиці можуть виникати труднощі, на подолання яких необхідні час і кошти. Спираючись на досвід інших країн і проводячи власні дослідження слід поступово збільшувати коло практичного використання електронних посібників.

Список використаної літератури

1. Бугайчук А. Паперові й електронні. Які підручники варто використовувати в школі? / А. Бугайчук // Директор школи. Шкільнийсвіт. – 2017. – № 9. – С. 26–30.
2. Гаджети в школі / В. Косик, С. Литвинова, О. Мельник [та ін.] ;упоряд. Н. Харченко. – Київ : Шк. світ, 2017. – 128 с. – (Бібліотека "Шкільногосвіту"). – Бібліогр.: С. 123–124.

3. Гук О. Використання високотехнологічних інформаційних засобів навчання у школі / О. Гук, О. Трухан // Сучасна школа України. – 2014. – серп. (№ 8). – С. 37–41.
4. Зубченко О. Застосування цифрових навчальних засобів у сучасній освіті Великобританії / О. Зубченко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – №6. – С.8–19.
5. Мельник О. Електронний підручник: досвідупровадження в Україні та за кордоном / О. Мельник, В. Косик // Рідна школа. – 2018. – № 5/8. – С. 3–9.
6. Обухова Н. Сучасні інформаційні технології / Н. Обухова // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2011. – № 2. – С. 22–23.
7. Саржинська Н. Електронні засоби навчання: міфи та реальність / Н. Санжинська // Школа. – 2007. - №12. – С.50-51.

Владислава Чичипас

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Центральне місце в системі освіти України належить середній загальноосвітній школі. Вона є основною ланкою безперервної освіти і за своєю тривалістю, і за вагомістю. У школі здобуваються знання з фундаментальних предметів навчання, формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості. Тут закладається фундамент для успішної самореалізації людини впродовж життя.

Проблема моніторингу якості освіти досить широко висвітлена в науково-педагогічній літературі. Так, питанням моніторингу в освіті присвячені наукові праці Г. Дмитренка, Г. Єльнікової, К. Крутій, О. Ляшенка, О. Локшиної, Т. Лукіної, О. Майорова, Д. Матроса, З. Рябової, С. Подмазіна, М. Поташника, О. Севрука, С. Шишова, О. Юніної та ін. У роботі зазначених учених розкрито сутність освітнього моніторингу, відмінність моніторингу від традиційного контролю; висвітлюються технологія проведення моніторингових процедур, розробки та використання інструментарію для відстеження якості освітніх процесів[5].

У даній статті висвітлюються актуальні проблеми забезпечення якості середньої освіти в Україні в умовах її реформування. За останні роки держава зробила значний крок у забезпеченні якості середньої освіти в Україні. Однак однією з центральних проблем функціонування закладів середньої освіти є значні прогалини в оснащенні шкіл необхідними засобами навчання, створення ефективного освітнього середовища з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогодні диктує необхідність у постійній увазі держави задля облаштування шкіл традиційними та інноваційними засобами навчання. Практика підтверджує, що забезпечення якості середньої освіти прямо пропорційно залежить від професійної підготовки майбутнього вчителя.[5] Видатний педагог Ян Амос Коменський зазначав: «Чи може бути для вас щонебудь приємніше, ніж те, щоб бачити найрясніші плоди вашої праці?»[3]. Стає зрозумілим, що нова українська школа вимагає учителів-професіоналів, які відмінно знають свій предмет, добре володіють педагогічною майстерністю, постійно працюють над собою, систематично, динамічно і послідовно самовдосконалюються, уміють працювати з дітьми.

Важливою складовою успішності учнів середньої школи є забезпечення класів мультимедійними засобами навчання та сучасними підручниками. Старі підручники не відповідають актуальним вимогам щодо забезпечення якості освіти в сучасному закладі. У старшій школі навчальні програми не завжди відповідають вимогам сьогодення, бо укладені шляхом ущільнення і скорочення змісту. Це призводить до перевантаженості програм навчальним змістом. Зміст більшості підручників не підпорядкований головній меті – здатності учнів використовувати здобуті знання в житті, у практичній і навчальній діяльності. Через відсутність належного фінансування спостерігаються випадки